

Hans Kongelige Majestæts naadigste Beretning til Norges Riges Storthing om Rigets Tilstand og Bestyrelse i den Tid, som er forløben siden Nationens Repræsentanter sidst vare samlede.

Vi Oscar, af Guds Naade Konge til Norge og Sverige, de Gothers og Venders, gjøre vitterligt:

Overeensstemmende med Rigets Grundlov skulde Hans Majestæt herved naadigst meddele det nu forsamlede Storthing Beretning om Rigets Tilstand og Bestyrelse i den Tid, som er forløben siden Nationens Repræsentanter sidst vare samlede.

Universitetet har med Held fortsat sin Virksomhed i det Omfang, som de forhaandenværende Lærerkræfter have tilseet, og dets Bibliothek og Samlinger ere blevne betydeligen forøgede, foruden ved Hjælp af de dertil bevilgede Midler, gjen- nem de med videnskabelige Institutter i Udlandet truffne Overeenskomster om gjensidig Bytning og ved paa anden Maade modtagne værdifulde Gaver. De for Universitetet opførte nye Bygninger, hvori Indflytning nu fuldstændig er foregaaet, mangle kun Fuldførelsen af endeel allerede paabegyndte Arbejder for at være færdige efter Planen. Bagbygningen blev i 1852 ødelagt ved Ildsvaade, og Forslag til denne Bygnings Opførelse fra nyt, hvorved ogsaa endeel andre Savn, der have viist sig, ville kunne afhjælpes, vil blive Storthinget forelagt.

Den i Hans Majestæts foregaaende naadigste Beretninger omhandlede Reform i de lærde Skolers Organisation, der ikke bestaae ved egne Midler, er nu fuldstændig gennemført, og samtlige vedkommende 11 fuldstændige lærde Skoler eller Middelskoler ere saaledes nu forenede med Realskoler overeensstemmende med de for dem udarbejdede Planer. Efter den foretagne Reform er Discipelantallet i disse Skoler i det Hele steget endog over det i Omdannelsesplanerne Paaregnede. Den i forrige Triennium oprettede Middels- og Realskole paa Lillehammer har allerede havt saadan Fremgang, at Forslag vil blive fremsat for Storthinget om Bevilgelse af de fornødne Midler til dens Udvidelse til en fuldstændig lærd og Realskole.

De for hvert Stift til Skolelæreres Dannelse oprettede Seminarier have fremdeles virket med Held og havt ønskelig Søgning. For at udbrede

Kjendskab til Underviisningen ved og Indretningen af disse Seminarier har der af det Offentlige været tilstaaet flere Præster og theologiske Candidater Stipendier til at opholde sig nogen Tid ved samme.

Af det til høiere Underviisningsanstalter for Almuen bevilgede Beløb har fremdeles Bidrag været tilstaaet forskellige Communer deels til Oprettelse af nye Skoler deels til Udvidelse og forbedret Organisation af de allerede tidligere bestaaende. Et selvstændigt mindre Skolelærerseminarium til Uddannelse af Omgangsskoleholdere er blevet oprettet med Understøttelse af dette Fond og en anden tidligere oprettet Skole har erholdt forøget Bidrag for tillige at danne saadanne Lærere. I Alt nyde for Tiden 18 Communer Tilskud af dette Fond, og flere Andragender om Understøttelse til Istandbringelsen af lignende Indretninger ere fremdeles under Behandling.

Til det almindelige Almueskolevæsens Fremme er der virket ved forøget Bidrag af det Offentlige. Forslag til enkelte Forandringer i den nu bestaaende Lovgivning, sigtende til at bortrydde adskillige Hindringer for Udviklingen af denne Deel af Underviisningsvæsenet, antages at ville blive Storthinget forelagt.

En fast Consulentspost for Underviisningsvæsenets Anliggender er midlertidigen oprettet i vedkommende Departement, og den i samme ansatte Mand har, foruden ved Reiser i Landet at gjøre sig nærmere bekendt med Skoleforholdene paa de enkelte Steder, derhos ved Hjælp af det af Storthinget dertil bevilgede Beløb bereist Skotland for at undersøge dette Lands Almueskolevæsen. Den af ham afgivne Indberetning vil blive Storthinget forelagt.

Det religiøse Livs Udvikling og Kirkens Forholde i det Hele gjøre en Forøgelse af Kirkens Lærerkræfter end mere fornøden. Til dette Diemed har der været virket, saavidt Omstændighederne have tilladt det, ved Omregulering og Deling af geistlige Embeder. Et Forslag til en saadan Forøgelse ved Oprettelse af en egen Klasse Hjælpe-

præster antages at ville blive Stortinget forelagt.

Den Utilfredshed med de senest autoriserede Udgaver af Religionslærebøger, som paa enkelte Steder havde viist sig, har foranlediget Hans Majestæt til at aabne Udgang til et friere Valg af Lærebøger ved Religionsunderviisningen.

Til Udarbejdelse af en ny almindelig Kirkepsalmebog er Forberedelse truffen, idet Forfattersen af et Udkast til en saadan er overdraget en af Rigets Geistlige.

Udarbejdelsen af en ny Bibeloversættelse har været fortsat; om Arbejdets Fremgang vil nærmere Meddelelse stee til Stortinget.

Den saa ønskelige Overgang af Kirkerne fra Privates i Menighedernes Eie har fremdeles havt god Fremgang, og have Communerne, forsaavidt derom har været andraget, i denne Anledning beholdt Bistand ved Laan af Dplysningsvæsenets Fond. Betydelige Laan og enkelte Bidrag ere derhos bevilgede til Opførelse af nye Kirker, ligesom der til en hensigtsmæssig Udførelse af deslige Byggeforetager er virket ved Udarbejdelsen paa offentlig Bekostning af Tegninger til nye Kirker. For end mere at befordre forannævnte kirkelige og andre almeennyttige Foretageres Fremme, vil der blive Stortinget forelagt et Lovforslag om udvidet Udgang for Communerne til at erholde Laan af Dplysningsvæsenets Fond.

Til Afholdelsfagens Fremme ere efter Student Andresens Død 2de Mænd antagne til stadig Virksomhed for Sagen, hvorhos Bidrag er ydet til Afholdelsfabet i Bergen for at sætte det istand til at lønne for kortere Tidsrum 2de Udsendinge i samme Viemed.

Søgningsen til den Kongelige Tegne- og Kunstskole i Christiania er fremdeles i Tiltagende. Offentlige Tegnestoler ere i syv andre af Rigets Stæder oprettede ved Hjælp af de dertil bevilgede Midler.

Den i Forbindelse med Tegne- og Kunstskolen i Christiania stillede Kunst- og Malerisamling har været flittigt besøgt og er ved Indjød og Gaver forøget.

De nye Bygninger for Døvsomme-Institutet i Thronhjelm ere snart fuldendte, hvorefter Indretningen vil blive istand til at optage det fulde for samme paaregnede Antal Elever.

De 3de med offentlig Understøttelse oprettede private Døvsomme-Instituter have fortsat sin Virksomhed med et stigende Discipel-antal.

Det hidtil folte Savn af en Læreanstalt til

Dannelse af Organister er søgt afhjulpet ved Tilstaaelse af Bidrag til Anlæg af en saadan Skole i Bergen.

Om Ublevering af Archivsager er med den Kongelige Danske Regjering under 13de Septem-ber 1851 afsluttet en Convention, ifølge hvilken en betydelig Deel ældre og yngre vigtige Archivsager ere afgivne fra Danmark og nu indkomne i Rigsarchivet. Dette Archivs Localer ere baade uhenigtsmæssige og utilstrækkelige, hvorfor der antages at ville blive forelagt Stortinget Forslag til Bevilgelse af det Fornødne til Opførelse af en ny Archivbygning, der tillige skulde afgive Locale for den topographiske Opmaalings Contorer og Samlinger.

De paabegyndte Undersøgelser angaaende de lavere Folkeclassers Forholde have været fortsatte. De herved saavel som paa anden Maade tilveiebragte Dplysninger have foranlediget Hans Majestæt til at anordne en Commission for at undersøge Fattigvæsenet i Landdistricterne og de i Forbindelse med samme staaende Forholde.

Dplysningsvæsenets stigende Fonds (Capitalfonds) Beholdning, tillagt de til Kornrente overgaaede Capitaler, udgjorde efter Regnskabet for 1852 omtrent 2,555,000 Spd., hvilken Capitalformue ved Salg af beneficerede Eiendomme i forrige Aar er forøget med henved 63,000 Spd., saaat Capitalfondet ved Udgangen af 1853 kan anslaaes til et Beløb af omtrent 2,618,000 Spd., hvori dog er indbefattet omtrent 40,000 Spd., hvilke som tilhørende forskellige, fornemmelig geistlige Embeder, ikkun forvaltes under Eet med Dplysningsvæsenets Fonds Midler.

Af de i Aaret 1852 indvundne Renter tilfaldt der Universitetet noget over 30,000 Spd. og Understøttelsesfondet noget over 61,000 Spd. Som Laan til Landmænd er der i de senest forløbne 3 Aar udbetalt 165,000 Spd. og som Laan til Communer 197,000 Spd.

Det ved Salg af Entesæder ved geistlige Embeder dannede Pensionsfonds Capitalformue, der ved Udgangen af 1850 udgjorde omtrent 415,000 Spd., kan ved Udgangen af Aaret 1853 anslaaes at udgjøre omtrent 525,000 Spd.

Efter den ved Lov af 24de September 1851 givne Udgang til at indløse Jordafgift, paahæftet solgt beneficeret Gods, er ved Udgangen af Aaret 1852 for indløste Jordafgifter, tilkommende geistlige Embedsmænd, indkommet i det Hele omtrent 12,500 Spd., og i Aaret 1853, forsaavidt Op-

lysning derom nu have, omtrent 11,800 Spd. Et Lovforslag om Indløsning af løs Pandfkyld til geistlige Embeder og offentlige Stiftelser, hvilken ikke omfattes af den ovennævnte Lov, vil blive Stortinget forelagt.

Ved de hidtil foregaaende Salg af civile Embedsgaarde er til Udgangen af 1853 udbragt Capitaler til et samlet Beløb af omtrent 185,000 Spd.

De Tegne til Forstyrrelse af den rettlige Orden og af den private Bedrift, som det i sidste Beretning om Rigets Tilstand blev bemærket, at enkelte Arbejderforeninger havde givet, ere desværre ikke, som man havde forventet, bleve uden alvorlige Følger. I det Thronbhjemste og paa Ringerige forefaldt endog i Maret 1851 Oprin, som gjorde det fornødent at sende militair Magt til Bistand for den civile Dyrighed, ligesom disse Begivenheder i Forbindelse med det i Christiania af Udsendinge fra de forskjellige Arbejderforeninger afholdte Centralmøde har gjort det nødvendigt at nedsætte en undersøgende og dømmende Commission, hvis Hver snart kan ventes tilendebragt. Den Bevægelse, der har fremkaldt disse beklagelige Begivenheder, og som med stor Eenstemmighed er bleven fordømt af den almindelige Mening, bør nu i det Væsentlige ansees bortfalden. Uroligheder, forbundne med grove Forbrydelser mod den personlige Sikkerhed, som have fundet Sted i Kautokeino i Finmarken og endog gjort det nødvendigt for nogen Tid at affende et Troppedetachment til Alten, hidrørte fra Marsager, der ikke staae i nogen Forbindelse med den almindelige Retsikkerhed i Landet.

Mellem den frie Hansestad Hamburg og de Forenede Riger er der afsluttet en Convention angaaende gjensidig Udlevering af Forbrydere, og med Keiserdømmet Rusland en Overeenskomst angaaende Fornøelse paa 6 Aar af den med dette Rige under 12te Mai 1828 afsluttede og senest under 12te Mai 1846 paa 6 Aar fornøede Convention angaaende gjensidig Tilbagevendelse af Vægjængere, Vætlere og Forbrydere.

Bodsfængslet ved Christiania blev i Løbet af Maret 1851 i dets Heelhed taget i Brug. Om samnes og de øvrige Strafarbejdsanstalters Virksomhed og Tilstand vil Stortinget erholde særskilte Meddelelser.

Om hvad der til en forbedret Ordning af Straf- og Varetægtsfængselsvæsenet hensigtsmæssigt kan være at foretage, har der i længere Tid fundet Forhandlinger Sted, men til yderligere at overveje og indkomme med Forslag betræffende

denne Sag, med Hensyn til hvilken mange og væsentlige Tvivlsmaal og Banskeligheder have frembudt sig, er en Commissions Nedsættelse fundet nødvendig.

En Proposition til Lov om Arv, i det Væsentlige overeensstemmende med den for forrige Storting fremsatte, vil blive Stortinget forelagt. Ligesaa en Proposition til Lov om forsvundne og andre fraværende Personer.

I Anledning af en af forrige Storting fattet Beslutning, indeholdende en Anmodning til Regeringen om at foranstalte det Fornødne til, at der, om muligt, kunde blive Stortinget i 1854 forelagt Udkast til en Proceslov, derunder indbefattet Indførelsen af Juryer, er der nedsat en Commission for at tage under Overveelse og afgive Betænkning om, hvilke væsentlige Forandringer Proceslovgivningen bør undergaae, og derunder navnlig at undersøge, hvorvidt Indførelsen af Jury-Indretningen i videre eller snevrere Udstrækning kan ansees at være forenelig med Grundloven, praktisk gennemførlig og i det Hele hensigtsmæssig.

Medens denne Commissions Arbejde ikke er saa vidt fremskredet, at nogen Proposition for dette Storting om mere gennemgribende Forandringer i Rettergangsvæsenet deraf kan blive en Folge, ville dog antagelige Propositioner til enkelte Forbedringer i Proceslovgivningen kunne ventes fremsatte, nemlig angaaende en bedre Ordning af Stjensvæsenet og i det Hele af Rettens Medbetjening af Lagrettesmænd, samt om Forpligtelse til at afgive Møde ogsaa udenfor Hjemtinget, dog kun i visse korte Afstande, for at afgive Forklaring og Vidnesbyrd i offentlige Sager.

Ligesaa antages Lovforslag, sigtende til at tilvejebringe en bedre Polititorden i Landdistricterne at ville blive Stortinget forelagt.

Efterat det paa 1848 Aars Storting fremsatte private Forslag til Ophævelse af eller Forandring i Grundlovens § 107 af Stortinget i 1851 var forkastet, har det, til Folge af en af forstnævnte Storting fremsat Anmodning, været gjort til Gjenstand for Overveelse, hvorvidt der burde træffes nogen Foranstaltning, sigtende til, med Bibeholdelse af Dødsretten, at besvirke Forandring i den nu gjældende Lovgivning om Dødsvæsenet. Til en saadan Foranstaltning er der imidlertid ikke fundet tilstrækkelig Grund, hvorimod der paa dette Storting vil blive fremsat Kongelig Proposition om Ophævelse af den Deel af Grundlovens § 107, som angaaer Dødsretten.

Til yderligere Betyggelse for Umyndiges Midlers forsvarlige Forvaltning er der truffet forskellige i længere Tid paatænkte Foranstaltninger, der antages at ville være til væsentlig Nytte.

Undersøgelser af Skifte- og Overformyndervæsenet have, paa samme Maade som tidligere, været anstillede i forskellige Districter.

Høsten havde i 1851 i det Hele et mindre heldigt Udfald, men var derimod i 1852 meget tilfredsstillende. Et endnu gunstigere Udfald havde Høsten i forrige Aar; vel var Høavlen middelmaadig, men paa den anden Side var Kornhøsten i det Hele god og i mange Districter endog ualmindelig rig. Dette gjaldt ogsaa Poteteshøsten, som derimod i de to foregaaende Aar i høj Grad havde lidt ved Potetesygdommen, hvorfor Indførselstolpen paa Potetes blev ophævet for 1ste Halvjaar 1852. Naagt dette heldige Udfald af sidste Aars Høst, har den i det sidste Halvjaar i den største Deel af Europa indtraadte Dyrtd og ogsaa viist sig hos os, men de gunstige Vilkaar for vore væsentligste Næringsveie, som de sidste Aar have medført, i Forbindelse med det gode Udbytte af Høsten have bevirket, at det ikke har viist sig nødvendigt at træffe nogen extraordinair Forpoining i denne Anledning.

Den fornemmelig i de senere Aar vakte Interesse for Landbrugets Fremme har ogsaa i det afvigte Triennium viist sig virksom, og om endog denne Hovednæringsvei ikke endnu har gjort særdeles store Fremskridt, synes dog Fremgangen, især i de for Landbruget gunstigere Egne af Landet, at have været jevn og stadig og at love lysere Udsigter for Fremtiden. Hertil have Amts-Landbrugs-skolerne meget bidraget, og disse Underviisnings-Anstalter vinde efterhaanden mere og mere Anerkjendelse. I nogle Amter, nemlig i Christians og Bratsbergs, i hvilke der for Tiden ikke have Landbrugs-skoler, samt i Agerhuus og Hedemarkens Amter, har man ogsaa, ved at sende omkring due-lige Agronomer til at vejlede Landmændene og til at forfatte Beskrivelser over Landbrugets Tilstand, søgt at ophjælpe dette. En udførlig Fremstilling om disse Gjenstande vil blive Stortinget forelagt. De flere i forskellige Districter dannede Landbobreninger have ligeledes stræbt at virke for Landbrugets Forbedring i deres Omkreds. Det Kongelige Selskab for Norges Vel har i denne Retning udfoldet en gavnrig Virksomhed, der dog paa Grund af dets indstrænkede Pengemidler ikke har kunnet faae den Udstrækning, som vilde været ønskelig. Foruden flere mindre Landdomøder i de forskellige

Districter har der ogsaa i det forløbne Treaar været afholdt et almindeligt norsk Landbrugsmøde i Christiania med Understøttelse af det Offentlige. Statsstyrelsens Bestræbelser for Landbonæringernes Opkomst har saaledes mødt varm Deeltagelse saavel af Communer som Private; et væsentligt Led for Virksomheden i denne Retning og en af de vigtigste Støtter for et rationelt Landbrug savnes imidlertid saalænge der her i Riget ikke findes et høiere Institut for Landbonæringerne. Et fornyet Forslag om Oprettelsen af et Central-Agerdyrkningsseminarium vil derfor blive Stortinget forelagt. Til Tilveiebringelse af kyndig Veiledning ved Myropdyrkning, hvilken Gjenstand i den senere Tid mere og mere tilvender sig Opmærksomhed, vil der blive forelagt Stortinget Forslag.

Udstiftningsvæsenet lader endnu i Rigets vestlige og nordlige Egne meget tilbage at ønske. Angaaende Midler til at befordre denne vigtige Sag ere Overveielser blevne anstillede, men de eie-dommelige Vanskeligheder, som den frembyder, have bevirket, at det er fundet nødvendigt at gjøre den til Gjenstand for Undersøgelse og Betænkning af en Commission af localkyndige Mænd.

Rigets Handel og Skibsfart har i den forløbne Periode, fornemmelig i dens sidste Halvdeel, havt en i det Hele særdeles gunstig Stilling. For Skibsfarten have Vilkaarene stadig forbedret sig og Fragternenaade i forrige Aaren forhen næsten ukjendt høide. Handelsflaaden er derfor fremdeles i stærk Tilvæxt; medens den ved Udgangen af 1849 udgjorde 3,587 Fartøier med en Drægtighed af 136,669 Commerce-Kæster, udgjorde den ved Udgangen af 1852 4,089 Fartøier paa 160,082 Commerce-Kæster. Den norske Fragtfart er ligeledes i stadigt Stigende; i 1852 fortes saaledes i norske Skibe 1,672 Ladninger paa 161,078 Com.-Kæster fra et fremmed Land til et andet, hvilket udgjør 347 Skibe paa 34,729 Com.-Kæster mere end 3 Aar tidligere. Hertil har i høj Grad bidraget de tidligere foregaaende Forandringer i den engelske Søfartslovgivning. Saaledes har Skibsfarten paa de engelske Besiddelser i Nordamerika tiltaget i et meget betydeligt Omfang, ligesom Farten af norske Skibe paa de fremmede Verdensdele i det Hele har været i Tiltagende. Flere nye Consulater ere derfor her blevne oprettede. Med flere Stater ere Overenskomster truffne om Lighed i Behandling med Hensyn til Skibsafgifter, ligesom ogsaa Handels- og Skibsfarts-Tractater ere blevne indgaaede med visse Stater.

Forslag til en ny Lovgivning om Søfarten vil atter blive Stortinget forelagt.

Udførselen af Trælast har været i betydelig Stigen. Udfibningen, der i Gjennemsnit for de tre Aar fra 1847—1849 inclusive udgjorde henved 198,000 Commercelæster, og i det sidste af de nævnte 195,000 Commercelæster, har i 1850 udgjort omtrent 227,000 Commercelæster, i 1851 omtrent 257,000 og i 1852 henved 270,000 Commercelæster. I sidst forløbne Aar, da Conjuncturerne for den norske Trælast paa udenlandske Markeder have været særdeles gunstige, har Udfibningen været end betydeligere end i de nærmest foregaaende og ikke været meget under 300,000 Commercelæster. Den betydelige Udvidelse i Trælastudfibsningen, som de fordeeltige Conjuncturer have fremkaldt, maa imidlertid befyrgtes idetmindste delvis eller i nogle Trakter at have været forbunden med for stærke Angreb paa Skovene. For at lette Flodbningen i Basdragene ere flere Arbejder iværksatte tildeels med Underskottelse af det Offentlige.

Fiskerierne have i det Hele givet et jævnt og i 1851 endog et rigt Udbytte. Udfibningen har i den hele Periode, om end noget fluctuerende, været betydelig og lønnende. Den nye Lov om Vaarsildfiskeriet har vist sig i det Væsentlige hensigtsmæssig og det ifølge samme etablerede Politiofsyn ved Fiskeriet øvet en almindelig erkjendt gavnlig Virksomhed. Det vigtige nordensjeldske Fiskerie, Vofotfiskeriet, tiltrænger ligeledes en gennemgribende Ordning ved ny Lovgivning, og for at anstille de hertil fornødne yderligere Undersøgelser er en Commission bleven nedsat. Paa Grund af de hyppige Klager over Fiskemængdens Afstagen i Christiania og Langesunds-Fjorden har en Commission været nedsat for at undersøge disse Forholde, hvilken Commission, der nylig har fulden sit Hverv, har fremsat forskellige Forslag, der ere Gjenstand for Overveelse.

Af Bjergværkerne have Jern- og Kobberværkerne givet et temmelig tilfredsstillende Udbytte og Afsetningen af deres Producter antages i det Hele at have været fordeeltig. For Noraas Kobberværk har imidlertid en beklagelig Afstagen af Ertsleiet i Værkets væsentligste Grube vist sig, uden at nogen Forandring til det Bedre endnu vides at være indtraadt. Productionen ved Espedalens Nikkeltværk har været i betydelig Stigen. For Koboltværket ere Forholdene fremdeles mindre gunstige. 4 Bevillinger til Hytte-Anlæg til Forædling

af Kobber, Nikkel, Jern og Blyglødsanvisninger ere blevne meddeelte i Trienniet.

Fabrikdriften modtager fremdeles Udvidelser og flere ikke ubetydelige nye Anlæg ere oprettede i de sidste 3 Aar. Den tiltagende Fabrikdrift gjør det stedfindende Savn af tekniske Værestalter her i Riget end føleligere og et Forslag angaaende Istandbringelsen af saadanne antages at ville blive Stortinget forelagt.

De af forrige Storting bevilgede Stipendier til Haandværkeres Uddannelse ved Reiser i Udlandet ere blevne uddeelte til i det Hele 47 Personer; ligesaa ere de bevilgede Stipendier til Studiet af Forstvidenskaben uddeelte til 2 Mænd, og da disse Stipendier antages at være af Interesse for vigtige Næringsveie, vil Forslag om Bevilgelse af lignende Beløb blive Stortinget forelagt.

Det almindelige statistiske Tabelværk har i de forløbne Aar fortsat dets Virksomhed. Skibs- og Handelstabeller for Aarene 1850, 1851 og 1852 samt Oversigt med tilhørende Tabeller over Rigets oeconomicke Tilstand i Aarene 1846—1850 efter de af Rigets Overøvrigheder afgivne Beretninger ere udarbejdede og udgivne i Trykken. Desuden samles og bearbejdes ifølge Kongelig Resolution af 10de December 1850 Opgaver over Antallet af de Fattige og Byrderne til Fattigvæsenets samt Communerens Deconomi i det Hele, hvis Resultater for Aaret 1850 ere offentliggjorte i Forbindelse med den nævnte Jemaarsberetning.

Ved den topographiske Opmaaling er det trigonometriske Net blevet fortsat i Vister og Mandals, Stavanger og Søndre Bergenhuus Amter. Detailmaaling har fundet Sted i Bratsbergs, Nedens og Kobylagets, Vister og Mandals, Stavanger samt Søndre Bergenhuus Amter og omfattet et Fladeindhold af omtrent 216 geographiske Quadratkilometer. Den hydrographiske Opmaaling er fortsat og Strækningen mellem Jomfruland og Arendal undersøgt og verificeret. Af Kartarbejder ere udkomne: 3 specielle Kart over Christiania-Fjorden med tilstødende Kyststrog, Kart over Christians Amts nordligste Deel og Kart over Tromsø Stift. Flere Kartarbejder ere saavidt fremstredne, at deres Udgivelse kan ventes i den nærmeste Fremtid.

Med den Keiserlig Russiske Regjering har der i længere Tid været forhandlet om de gjensidige Forholde med Hensyn til den i Finmarken og Storbortugdommet Finland nomadiserende Lappebefolkning, der hidtil har benyttet Næringsveiene i begge

Riger, idet de afværende Vaar og Høst ere flyttede over fra det ene til det andet Riges Territorium. Da disse Underhandlinger ikke have ledet til nogen Overenskomst, er Følgen blevet, at den gjensidige Benyttelse af det andet Riges Territorium er op- hævet, hvorfor en dertil sigtende provisorisk An- ordning er bleven udfærdiget. Herom vil det For- nødne blive Stortinget forelagt.

Anlægget af Jernbanen og den til samme hørende electricke Telegraph, der paabegyndtes i Sommeren 1851 er nu saavidt fremstredet, at Va- nen i Løbet af den sidste Halvdeel af forrige Aar efterhaanden har kunnet provisorisk tages i Benyt- telse i dens hele Længde for Godstransport og for den allervæsentligste Deel ogsaa til Befordring af Personer. Angaaende dette Anlæggendes Stilling vil særskilt Beretning vorde Stortinget forelagt. Et Forslag til Lov indeholdende Straffebestemmelser m. B. vedkommende Jernbaner vil vorde Stor- thinget forelagt.

Dparbejdelsen af Veianlægget fra Solberg i Høls Sogn i Nedenas og Nobygdelagets Amt til Eidstaen Braadals Anner til Hvideleid i Bratsberg Amt har været forsat og kan ventes fuldført ved Udløbet af indværende Aar. Veian- lægget mellem Nordfjøs og Flaavand i Bratsbergs Amt er blevet fuldført; ligeledes et Veianlæg fra Sundvolden paa Ringerige langs Hølsfjorden til Enger i Syllings Anner til Vier Præstegjeld, hvor- fra den ældre nu som Hovedvej classificerede Vei gennem dette Præstegjeld fører ned til Drammen. En Rjedebrø er under Opførelse og vil snart være fuldført over Glommen ved Sarp med tilhørende Vei paa begge Sider af Elven, hvorved den be- sværlige og ofte farlige Overfærdning over Samne- fund i den Frederikshaldske Postvei vil undgaaes. Den Throndhjemme Postvei er bleven omlagt gjen- nem Drivdalen, til Undgaaelse af den besværlige og ofte farlige saakaldte Vaarsti. Ligesaa ere de saakaldte Drøillier, et særdeles besværligt Veistykke i Holt- aalen paa Veien mellem Throndhjem og Noraas, blevene omlagte. Omlægning af Veien mellem Lillehammer og Indsøen Løsna i Gudbrandsda- len er omtrentlig for en Halvdeel udført. Veian- lægget fra Noraas til den svenske Grændse, hvortil Stortinget i 1848 bevilgede de fornødne Midler, men som af Mangel paa Bestemmelse om dets Fortsættelse paa svensk Side først kunde paabegyndes i Aaret 1851, er paa det Nærmeste fuldført, og vil blive taget i Brug fra Foraaret. Det Veianlæg fra Frederikshald til den svenske Grændse

over Allingmoen, hvortil Stortinget i 1851 be- vilgede Midler, har derimod af Mangel paa for- noden Bestemmelse fra svensk Side endnu ikke kun- net paabegyndes.

Omfattende Undersøgelser, betræffende Om- lægning af ældre eller Anlæg af nye Hovedveie, ere i Treareet anstillede og de derefter ubearbejdede Forslag og Overflag ville blive Stortinget fore- lagte med Proposition angaaende Bevilgelse af de til deres Fværfættelse udfordrerlige Midler.

Bed Hjælp af de af forrige Storting bevil- gede Midler ere forskjellige mindre Canal- og El- verensnings-Arbejder blevene udførte, og den for- nødne technische Bistand til andre bleven ydet. En Overfagt herover vil blive meddeelt i Forbindelse med det Forslag, der vil blive Stortinget forelagt til Bevilgning af Midler til samme Diemed.

Til en bedre Ordning af Postvæsenets Admi- nistration har Hans Majestæt anset det nødven- digt at forene Postbestyrelsen og Revisionen af Postvæsenets Regnskaber under en særskilt Afdeling af Indre-Departementet med en for denne ansat Expeditionschef.

Forskjellige nye Postrouter ere anordnede og Post- aabnerier oprettede, hvorved Lettelse er vunden for den almindelige Postforbindelse. Til Opnaaelse af større Hurtighed og Sikkerhed ved Postbefordringen ere bevæbnede Postførere ansatte i flere Router, hvor Posten forhen ikke ledsagedes af saadanne.

Bed Hjælp af Loven om Brevportoen m. v. af 12te August 1848 har man seet sig istand til for vor Correspondence paa Udlandet at opnaae betydelige Lettelser. Nærmere Forklaring saavel i denne Henseende som med Hensyn til Virkningerne af den nævnte Lov i det Hele vil blive Stortinget forelagt i Forbindelse med Fremfættelse af Kongelig Proposition til Lov, indeholdende Forandringer i og Tillæg til samme.

De indenrigske Router for Postvæsenets Damp- skibe ere blevene udvidede fornemmelig derved, at der siden Aaret 1851 har været fjortendaglig, iste- detfor som før treugentlig, Fart mellem Bergen og Hammerfest, hvorhos der siden Aaret 1853 er an- bragt et Dampskib i Route mellem Tromsø og Badsø.

Dampskibs-Forbindelse med Udlandet er, for- uden ved Postvæsenets Fartøier, bleven vedligeholdt ved private Fartøier, som, med Begunstigelser fra Statens Side, have været anbragte i regelmæssig Fart til Befordring af Post, Passagerer og Gods deels mellem Christiania og Hull, deels mellem

Bergen, Stavanger, Christianssand og Hamburg.

En Veilighed, der frembød sig til paa billige Vilkaar at anskaffe et nyt Postdampskib, er bleven benyttet, i hvilken Henseende særskilt Meddelelse til Stortinget vil see.

En Landpakkpost-Forbundelse er oprettet mellem Norge og Udlandet over Sverige for den Tid af Aaret, da Dampskibsfarten ophører.

Angaaende Oprettelse af electromagnetiske Telegraphlinier her i Landet ere Undersøgelser anstillede ved en Commission, efterat Forholdene havde udviklet sig derhen, at der var Udsigt til at Norge vilde kunne komme i telegrafisk Forbindelse saavel med Sverige som over dette Land med det øvrige Europa. Forslag til denne Sags Fremme antages at ville blive Stortinget forelagt.

Sundhedstilstanden har i de 2de første Aar af det forløbne Tidrum i Almindelighed været god; i afsigte Aar blev derimod Riget atter hjemført af den ondartede epidemiske Cholera. I Slutningen af Juli Maaned forrige Aar udbrød denne Sygdom i Christiania, hvor den varede indtil Slutningen af November Maaned. Om trent samtidig viste Sygdommen sig i Laurvig og udbredte sig efterhaanden fornemmelig i Egnen om Christianiafjorden og tilstødende Strækninger, hvor Frederiksværn, Staværn, Brevig, Moss, Frederikstad, Drammen, Frederikshald og Holmestrand samt tildeels disse Byers nærmeste Omegn angrebes af Farsotten. Ved Udgangen af forrige Aar var Sygdommen overalt i Riget ophørt. Til dens Standsning har der været truffet de fornødne Foranstaltninger overeensstemmende med en desangaaende udgivet provisoirisk Anordnings Bestemmelser.

Den i Aaret 1850, overeensstemmende med den af 1848 Aars Storting bifaldte Plan, paabegyndte Opførelse af Gaustad Sindsygeasyl er nu saavidt fremskreden, at Bygningsarbejdet kan ventes tilendebragt henimod Udgangen af indværende Aar.

Til Vejledning ved Undersøgelserne af de Forsøininger, som fra Statsstyrelsens Side bør foretages med Hensyn til de af den spedalske Syge Angrebne, er en Tælling af disse foretaget, hvor efter deres Antal har viist sig betydeligt større end de ældre Opgaver medførte. Spørgsmaalet om, hvad der til Spedalskhedens Standsning bør foretages, har fremdeles været Gjenstand for Overveelse, om hvis Resultater, navnlig Forbud mod at Spedalske indgaae Egtelab, samt Udvidelse af Pleieanstalter for disse Ulykkelige, Forslag ville blive

fremsatte for Stortinget. Den Pleiestiftelse i Bergen, til hvis Istandbringelse der af forrige Storting bevilgedes Midler, vil nu vorde paabegyndt, og der er saaledes Udsigt til, at der om nogen Tid vil være Anledning for et større Antal Spedalske til at blive forpleiede i dertil hensigtsmæssige Indretninger. Derimod maa det beklages, at det for faa Aar siden istandbragte Hospital i Bergen til Helbredelsesforsøg paa Spedalske, hvilket i det forløbne Tidrum har været i stadig Virksomhed, afbrændte i Slutningen af forrige Aar, hvorved Mennekeliv gik tabt.

Uf det af sidstafholdte Storting til Oplærelse af Dyrlæger ved et Veterinairinstitut i Udlandet bevilgede Midler ere Stipendier uddeelte til Elever fra 6 forskellige Amter. Nogle af de saaledes oplærte Dyrlæger ere vendte tilbage og have modtaget Ansættelse her i Riget. Forslag om fortsat Bevilgning til det omhandlede Diemed vil blive Stortinget forelagt.

For Vister og Mandals, Stavanger samt søndre og nordre Bergenhuus Amters Vedkommende er i Henhold til Lov af 15de September 1851 fattet Bestemmelser, sigtende til at standse den i bemeldte Amter blandt Gaar og Geder herkende ondartede Skabsyge.

Den smitsomme og særdeles ondartede Lunge-sygdom hos Dvæget, som i flere Aar i Danmark og især i Sverige havde anrettet stor Odelæggelse, viste sig ogsaa her i Landet i Høsten 1851, men det lykkedes at standse den inden den endnu havde udbredt sig. For om muligt at hindre dennes Indtrængen her i Riget er der udgivet en provisoirisk Anordning angaaende Forbud mod Indførsel af Hornkvæg og Heste fra Nederlandene, hvor Sygdommen er endemisk og almindelig udbredt, og hvorfra den hertil Landet var indført. Et Lovforslag angaaende denne Gjenstand vil blive Stortinget forelagt.

Uf de i den almindelige Brandforsikrings-Indretnings Kjøbstads-Afdeling forsikrede Bygninger har i Aarene 1851, 52 og 53 kun været erlagt ordinær Contingent efter den Loven af 19de August 1845 vedføjede Tarif; derimod har man for de i Land-Afdelingen forsikrede paa Grund af en i Slutningen af Aaret 1852 indtruffen betydelig Brandskade været nødsaget til foruden den ordinære ogsaa at paalægge extraordinær Contingent, saa stor som eet Aars ordinær Contingent, til Udredelse i Løbet af Aarene 1853 og 1854.

For Brandforsikrings-Indretnings Kjøbstads-Afdeling har der stadigen i de 3 Aar været ind-

vundet Overskud, der efterhaanden er gjort frugtbringende ved Ublaas gennem Disconteringscommissionen i Christiania, saa at for Tiden paa denne Maade anvendes 285,000 Spd.; for Land=Afdelingen har man derimod været nødt til, foruden at udtage de Beløb, der ogsaa for dens Vedkommende i Aarene 1851 og 1852 bleve gjorte frugtbringende gennem Disconteringscommissionen, at optage Laan af Kjøbstad=Afdelingens contante Beholdning til Dækkelse af de den paahvilende Forpligtelser.

Ingen særdeles betydelige Brandstader ere i de sidstforløbne 3 Aar overgaaede Bygninger, forfikkede i Indretningens Kjøbstad=Afdeling, hvorimod 2de saadanne have rammet Bygninger, forfikkede i Land=Afdelingen.

Forsikringssummerne for samtlige i Indretningen forfikkede Bygninger udgjorde den 30te Juni 1853 omtrent 37,654,700 Spd.; folgelig ere de i Tidsrummet fra 30te Juni 1850 indtil 30te Juni 1853 blevene forøgede med ikke langt fra 4 Milioner.

Forslag til en Lov indeholdende enkelte Forandringer i og Tillæg til Loven af 19de August 1845 om den almindelige Brandforsikrings=Indretning vil vorde Stortinget forelagt.

Toldintraderne have, uagtet de af sidste Storting foretagne betydelige Nedsættelser i Toldsatserne, i den forløbne Budgettermin, paa Grund af forøget Indførsel og i det hele udvidet Virksomhed, afgivet en aarlig Indtægt, der kun staaer lidet tilbage for de fordeeltigste tidligere Tidsrum. Denne Statsindtægt, som for Budgetterminen fra 1ste Juli 1851 til 1ste Juli 1854, blev anslaaet til 1,910,000 Spd. aarligen, eller for et halvt Aar til 955,000 Spd. udgjorde i sidste Halvjaar 1851 1,259,000 — altsaa mere end i Budgettet anslaaet 304,000 — Den har fremdeles udgjort i 1852 2,074,000 — og i 1853 omtrent 2,062,000 — altsaa i Gjennemsnit for disse 2 Aar 2,068,000 — eller mere end i Budgettet anslaaet aaligen 158,000 Spd.

Overskuddet af Toldintraderne over det i Budgettet anslaaede Beløb udgjør for de forløbne 2½ Aar af Budgetterminen i det Hele 620,000 Spd.

Kongsbergs Sølvværk, der i Aarene 1847 til 1849 i Gjennemsnit gav et aarligt Udbytte af 28,500 Mark fiint Sølv og et aarligt Overskud

for Statskassen af 185,000 Spd., har i de tre Aar, 1850 til 1852, givet et Udbytte af omtrent 21,470 Mark fiint Sølv aarlig, og et aarligt Overskud af omtrent 116,000 Spd., medens det i Budgettet for indværende Budgettermin anslaaede Overskud af Sølvværket er 100,000 Spd. aarlig.

Ved Myntindretningen paa Kongsberg er i Aarene 1850 til 1852 udmyntet grov Courant til et Beløb af henimod 300,000 Spd.

Afgiften af Brændeviinsbrænden, som for indværende Budgettermin er anslaaet til 375,000 Spd. aarlig, har i de 2 første Aar af Budgetterminen ikke naaet dette Beløb. Denne Afgift udgjorde i Aaret fra 1ste Juli 1851 til 1ste Juli 1852, 318,000 Spd. og i Aaret fra 1ste Juli 1852 til 1ste Juli 1853, 370,000 Spd. I de tre første Maanedre af indværende Brændetermin, October, November og December, har Brændeviinsafgiften udgjort 253,500 Spd., og det er sandsynligt, at Afgiften for denne Termin vil blive saa betydelig, at Gjennemsnittet af de 3 Aars Afgift endog vil overstige det i Indtægtsbudgettet opførte aarlige Beløb. Brændeviinsafgiften erlægges, paa Grund af de i den senere Lovgivning om dens Inddrivelse fastsatte Bestemmelser, med forholdsvis saa Undtagelser, regelmæssig ved de bestemte Terminer. Af det til Control med Brændeviinsafgiften, Smugbrænding og Brændeviins Indsmugling over Rigsgrænsen for indværende Budgettermin bevilgede Beløb, 60,000 Spd., er hidtil anvendt omtrent 46,000 Spd. Det hele bevilgede Beløb vil sandsynligvis inden Budgetterminens Udgang medgaae.

Statskassens Beholdning, som ved Udgangen af 1850 udgjorde 1,700,000 Spd., var ved Udgangen af 1853 1,770,000 Spd., derunder ikke indbefattet en Andeel af Statslaanet af 1851, stor omtrent 230,000 Spd., der endnu ikke er afhændet eller ammortiseret. Den øvrige Deel af Beholdningen er, forsaavidt den ikke er beroende i Hovedkasserne, gjort frugtbringende deels gennem Laane- og Disconteringscommissionerne, deels paa anden Maade.

Under Forvaltning af Laane- og Disconteringscommissionerne, hvoraf der nu, ligesom ved Udgangen af 1850, ere i Virksomhed 10, nemlig i Christiania, Drammen, Moss, Frederikshald, Skien, Christianssand, Bergen, Christiansund, Thronshjem og Tromsø, stod ved Udgangen af 1853 af Statskassens Midler i Alt 1,025,000 Spd. Renten eller Discontopræmien af de Summer, der

paa denne Maade anbringes, har siden Høsten 1850 næsten uafbrudt været 5%; kun i Begyndelsen af 1853 var den en kort Tid paa Grund af den da herskende store Trang til Discontolaan forhoiet til 6%, ligesom Discontopræmien ved Christiania Laane- og Disconteringscommission fra Høsten 1851 til Høsten 1852 var 4 $\frac{1}{2}$ pCt. og for Tiden, siden August Maaned 1853 for de Beløb, der gjøres frugbringende ved Discontering af Verler, er 4 pCt.

Sølvubverlingen ved Norges Banks Afdelinger i Christiania og Bergen, der overensstemmende med Lov af 8de August 1842 fandt Sted indtil Bankens Bestyrelse i 1848, paa Grund af de da stedfindende Forhold, standsede den, er i Aaret 1853 igjen aabnet.

Hans Majestæt finder det fremdeles hensigtsmæssigt, at Bankens Hovedsæde forflyttes til Christiania, og vil lade en naadigst Propositiøn om denne Sag forelægge Stortinget.

Statscassens udestaaende Fordringer, som ved Udgangen af Aaret 1850 udgjorde 2,837,000 Spd., udgjorde ved Udgangen af Aaret 1853 2,767,000 Spd., deri ikke indbefattet Statscassens Tilgodehavende for de til Jernbanen mellem Christiania og Mjosen tegnede Bidrag.

Statscassens synkende Fond, der efter Hans Majestæts naadigste Beretning til forrige Storting udgjorde 135,000 Spd., er fremdeles bleven forøget derved, at Renterne af Fondets Obligationer ere blevne anvendte til Indkjøb af nye Obligationer. Ved Udgangen af Aaret 1853 var Fondet Eier af omtrent 155,000 Spd.

Rigets Statsgjæld, der ved Udgangen af 1850 udgjorde 3,584,200 Spd., er indtil Udgangen af 1853 steget til 4,580,700 Spd. Denne Forøgelse har sin Grund i Optagelsen af Laanet af 1851, hvoraf der ved Udgangen af Aaret 1853 staaer til Rest 1,145,600 Spd. Det oprindelige Beløb af dette Laan, som var bestemt til Dækkelse af Statscassens Bidrag til Jernbaneanlægget mellem Christiania og Mjosen, samt til Grundfond for Hypothekbanken, var 1,200,000 Rdlr. Hb. Bco., hvoraf dog kun 750,000 Rdlr. strax og ubetinget overtoges af de Handelshuse, med hvem Laanet affluttedes. Resten 450,000 Rdlr. stillede i Option indtil 1ste August 1852. Da Laanets Contrahenter ved denne Tid erklærede ikke at kunne paa Vilkaar, som for Statscassens Vedkommende fandtes antagelige, overtage de resterende Obligationer, gif disse over til Disposition for Statscas-

sen, og er af samme afhændet et Beløb af 200,000 Rdlr. Hb. Bco. til en saadan Cours, at Statscassen derfor har erholdt samme Valuta som for den strax overtagne Deel af Laanet. Da endeel af de i Option stillede Obligationer allerede ere amortiserede, udgjør den Deel af Laanet, der for Diebliffet haves til Disposition for Statscassen, som oven bemærket, 230,000 Rdlr.

Den ifølge Lov af 18de September 1851 oprettede Hypothekbank aabnede i Begyndelsen af 1852 sin Virksomhed, om hvilken Stortinget overensstemmende med Lovens § 16 vil erholde nærmere Meddelelse. Hypothekbanken har i Købet af Aarene 1852 og 1853 forstrakt Pantelaan til Beløb 988,440 Spd. og udstedt Hypothekbankobligationer for 988,500 Spd., ligesom den af det Samme hos Statscassen tilfagte Grundfond, stort 500,000 Spd., har hævet 325,000 Spd.

Styrelsens Opmærksomhed har i Købet af de sidst forløbne 3 Aar stadigen været henvendt paa en hensigtsmæssig Anvendelse af de Staten tilhørende Almindinger, navnlig ved at afhænde dem til de Brugsberettigede. Et saadant Salg, navnlig af Eidsvolds Alminding er i Overensstemmelse med forrige Storthings Beslutning isærfat, og forberedende Skridt ere tagne til lignende Afhændelse af flere af disse Statsejendomme.

Hans Majestæt har fundet det tjenligt og har derfor bestemt, at i Regelen skal Bestyrelsen af de militaire Regjerings-Departementer være forenet med den militaire Commando, hvilket ogsaa er stemmende med den Ordning af disse Anliggender, som i andre Lande finder Sted.

Ved den militaire Høiskole er efter den for samme udfærdigede nye Plan et Cursus bleven sluttet med endelig Dimissions-Examen, og af det derpaa følgende nye Cursus er den første Halddeel tilendebragt. Antallet af de fra denne Skole udeksaminerede Officierer har været tilstrækkeligt til at dække Afgangen i Ingenieur- og Artilleribrigaderne.

Generalstaben er bleven organiseret efter den Plan, til hvis Gjennemførelse forrige Storting bevilgede de fornødne Midler, og der er al Udfigt til, at dens Virksomhed efter denne Plan vil blive til Held for Armeen.

Foruden de sædvanlige aarlige Exerceerøvelser afholdtes i næst forrige Aar en større Øvelsesleir.

Ligesom deslige større Troppesamlinger i Almindelighed ansees som det virksomste Midde til i Fred at bibringe en Armees den fornødne feltmæs-

fige Uddannelse, samt til at befordre den rette militære Mand hos Befalingsmænd og Menige, saaledes er det af Grund til at antage, at ogsaa den ommeldte Leirsamling har virket gavnligt i disse Retninger.

Armeens Materielle er forøget ved Anvendelsen af hvad dertil er bevilget. Naarværende ere samtlige Infanteri-Brigader nu forsynede med Kammerladningsgeværer, og desforuden Arsenalernes Beholdning af saadanne forøget med 5000, deels fra Udlandet, deels fra Kongsbjergs Baabenfabrik anskaffede.

32 Styks er anskaffet:

32 Stykker 6 Punds Feltkanoner,
14 — 12 — Granatkanoner,
32 — 6 — Granatkanoner til Bjergartilleriet og
40 — 7 Loms Tapmørtorer foruden en stor Deel Affutager og Projectiler m. m.

Befæstningsarbejderne paa Røholmen ere frede fremad overeensstemmende med Hovedplanen, hvorefter følgende Værker i det Hele ere udførte:

- a. De 3 cassematterede Strandbatterier med tilhørende Ammunitionskjeldere, tilsammen monterede med 27 Stykker 84 Pds. Bombekanoner;
- b. Det passagere Jordbatteri paa Røholmens Sydspids med 2 hvælvede Ammunitionskjeldere, monteret med 7 Stykker Bombekanoner af samme Kaliber;
- c. Af Hovedfortet ere samtlige Provisionskjeldere overhvælvede, og Enveloppens Batteri fuldført og monteret med 32 Stykker Bombekanoner.

I Alt er saaledes nu 66 Bombekanoner monterede i de forskjellige fuldførte Værker, og der staaer her efter kun tilbage til dette Befæstningsarbejdes Fuldførelse:

- a. den indre Logements- og Defensions-Casferne, hvoraf 38 Værelser i 2 Etager med tilhørende Defensionsgallerier ere overhvælvede, samt
- b. Gorgecasferne og dennes Forbindelse med de øvrige Værker, der er opført til Høiden af 2den Etage.

I Fæstningerne ere forøvrigt de Bygningsarbejder blevne udførte, hvortil Stortinget har bevilget Midler, blandt hvilke Arbejder kan nævnes et hvælvet bombefrit Ammunitionshuus for 100 Centner Krudt paa Odderøens søndre Batteri ved Christianssand.

Fregatten Desideria og Dampcorvetten Nidaros ere fuldførte. De 2de Bugseerdampskibe Egir

og Bivær ville blive fuldførte og tagne i Brug til Vaaren og Sommeren; det første Skib er midlertidig indrettet til Brug for Post- og Passagerfarten, det Sidste til dets Bestemmelse for Marinen.

Paa Horten er i Løbet af denne Budgetter-min Fatte paa Skibet:

En Fregat (St. Olaf) bestemt til at bestyres med 26 Stykker 60 Punds og 14 Stykker 30 Punds Kanoner og til at forsynes med Hjelpe-dampmaskine paa 150 Hestes Kraft;

En Corvet paa 4 Stykker 60 Punds og 12 Stykker 30 Punds Kanoner (Nortien) samt en Hjelpe-dampmaskine paa 90 Hestes Kraft;

En Skonnert paa 2 Stykker 60 Punds og 4 Stykker 18 Punds Kanoner, samt med en Hjelpe-dampmaskine paa 10 Hestes Kraft, er befalet sat under Bygning.

3 Bombekanonjoller ere byggede og færdige.

En Dampmuddermaskine paa 10 Hestes Kraft er bygget og vil til Vaaren blive taget i Brug.

Et nyt Transportfartøi (Bjornen) er bygget. Betydelige Anskaffelser af Skibsbygningstømmer og Planke ere deels allerede udførte, deels contraherede for indværende Aar.

5 i Thronhjelm oplagte kaserede Kanonhalvper og 11 i Frederiksværn oplagte kaserede gamle Kanonjoller ere solgte eller afhuggede.

Af Landbygninger ere paa Horten følgende tagne under Arbejde:

Garnisonskirken er sat under Bygning og antages at kunne være færdig inden Arbejdssterminens Udlob.

Dokbygningen er paabegyndt, og dette baade vigtige og betydelige Arbejde er fremmet med særdeles Held, da alle Vanskeligheder ved Afslutning og Grundarbejder ere hidtil med Lethed og Sikkerhed overvundne.

Opførelsen af den anden planmæssige Magasinbygning, af 500 Fods Længde, er paabegyndt, og da Grundvolden nu er færdig omtrent til Jordoverfladen, vil Opbygningen kunne stride raskt fremad i den forestaaende Sommer.

De mekaniske Værksteder ere i Løbet af Budgetterminen blevne forsynede med flere større og mindre Maskinerier og Indretninger, ligesom en ny Smedie med 10 Esser er opført ved Siden af Damphammer-Smedien. Saa betydelige disse Værksteder nu allerede ere, saa er det dog sandsynligt, at den almindelige Anvendelse af Damp som bevægende Kraft paa alle Krigsskibe, vil paa-

fælde yderligere Udbidelse og Forøgelse af Værkstederne. Maskineriet til Dampcorvetten *Nidaros*, som er leveret fra Værkstederne, har under Corvettens Tozt til Middelhavet vist sig i enhver Henseende udmærket.

De mindre Bedinger undergaae nu en hensigtsmæssig, skjønt ikke kostbar Forbygning, hvorved de ville blive skikkede til at anvendes som Bindsætningsbedinger, hvilke Indretninger herefter tilligemed Dofker blive nødvendige i større Antal i samme Forhold som Dampkraften mere og mere bliver almindelig anvendt paa ikke alene egentlige Dampskibe, men ogsaa paa Seilskibe.

En provisorisk Kasernebygning til en Troppes styrke af 120 Mand er opført og indredet.

En Almueskolebygning ligesom ogsaa flere Arbeids- og Lømskure ere opførte.

Et Vandreservoir til en let og hensigtsmæssig Vandfyldning for Krigsskibe er istandbragt.

Befæstningen af *Den Bealos* ved et casemateteret Fort, bestykket med 28 Stykker 80 Punds Bombekanoner er under Arbeide, og antages at blive fuldført i Løbet af indeværende Aar. De til Fortets Armering fornødne Kanoner ere anskaffede. Ligeledes have Bestykning til Batterierne mod *Havnen*.

De af sidste Storting bevilgede Midler til ved rentefrie Laan at fremme Opførelse af private Bygninger paa *Hortens* Grund ere tilligemed de indkomne Afdrag af forud tilstaaede Laan anvendte efter Bestemmelsen.

Bed de mindre Værster ere de fornødne Vedligeholdelses-Arbeider foretagne.

Til Dvelse for Officierer, Cadetter og Mandstaber ere Dvelsestogter foretagne i den Udstrækning, som de dertil bevilgede Midler have tilladt det.

De betydelige Summer, som sidste Storting bevilgede til Fyr-, Mærke- og Ringevæsenet ere anvendte i Overensstemmelse med Stortingets Beslutning.

Færder Fyr er forandret fra et Kulfyr til et fast Lentillesfyr af 1ste Orden, og dette's Apparat midlertidig anbragt paa den gamle Fyrbygning paa *Den Store Færder*. Dette Fyr tændtes 1852. Fyret paa *Dro* er forandret fra et fast Lentillesfyr med Blink til et fast Lentillesfyr af 2den Orden; *Vindsnæs* Fyr fra et Kulfyr til et Blinkfyr af 1ste Orden med Lentille-Apparat, der er anbragt midlertidig paa den ældre *Taarn*bygning; 2de Fyrtaarne foruden det som allerede havde ere opførte

paa *Gunnarshoug* paa *Væst*, og alle 3 *Taarne* forsynede med Lentille-Apparater for faste Fyre af 2den Orden. *Hydingss* Fyrtaarn er paabygget; fra et Kulfyr er Fyret ved Anbringelse af det Apparat, der for brugtes paa *Dro*, forandret til et fast Lentillesfyr af 2den Orden med Blink. Et Ledfyr i den nordre Led til *Bergen* er opført paa *Skjellanger*. Samtlige foran omhandlede nye eller forandrede Fyre fra *Dro* til *Skjellanger* ere tændte i Løbet af Sommeren og Høsten 1853. Et Indseilingsfyr til *Havnen* ved *Balls Saltværk*, er opført paa *Torgersøen* og tændt Høsten 1851. De smaa Ledfyre paa *Ryvarden*, *Drhammeren* og *Pirholmen* ere forbedrede og deres Brændingsstid forlænget. Under Arbeide ere nu Fyrtaarnene paa *Egerøen* og paa *Helligøen* ved den nordlige Indseiling til *Bergens* Led, af hvilke det førstnævnte vil blive forsynet med et Lentille-Apparat til et fast Fyr af 1ste Orden, og det sidste med det fra det ene Fyrtaarn paa *Gunnarshoug* flyttede Lentille Blinkfyr af 2den Orden. Begge Fyre ville forhaabentlig kunne tændes i indeværende Aars Høst.

Paa *Kyststrækningen* fra *Stavanger* til den russiske Grændse er i Budgetterminen indtil Udgangen af 1853 anbragt 918 Stykker Fortøiningsringe og Fæstigheder, og i indeværende Aar ville yderligere 58 Saadanne blive nedsatte. Flere Sømærker ere opførte og andre ville i Aar blive byggede.

Til Redning af Mennekkeliv i *Strandingstilfælde* paa *Fæderens* og *Væstlandets* lave Kyster ville 5 Cartesse Raketapparater med Tilbehør blive forfærdigede ved *Hortens* Værst for at fordeles langs disse Kyster.

I det nordlige Indløb til *Egersund* er det saakaldte *Nysund* blevet udbygget, saa at nu 10 Gods dybgaende Fartøier kunne passere dette Løb.

Revisionsvæsenets Tilstand vedbliver fremdeles at være tilfredsstillende. Uagtet de under Revisionsdepartementet henhørende Regnskabsager stadigen tiltage saavel i Antal som Omfang og i Særdeleshed i det sidst forløbne Aar har erholdt en ikke ubetydelig Tilvæxt, har det dog, uden Forøgelse i Departementets Arbeidsstyrke, lykkets ikke alene at bevare det heldige Standpunkt, hvortil Revisionsværket efter den sidste Storting forelagte Beretning om Rigets Tilstand da var bragt, men endog at gjøre yderligere Fremstridt. Controllden med Hensyn til Statens Indtægter og Udgifter lider saaledes nu ikke noget Ophold, der kan siges at gjøre den mindre virksom eller mere byrdefuld

for vedkommende Regnskabsbetjente, end Omstændighederne med Nødvendighed føre med sig, idet Gjennemgaaelsen og Afgjørelsen af de under De-

partementet henhørende Regnskabsfager følge saa hurtigt paa Regnskabernes Afslæggelse, som uden Tilfidsættelse af fornøden Sikkerhed kan stee.

Hans Majestæt forbliver Norges Riges Størtthing med al Kongelig Naade og Indest be-

bevaagen. Givet paa Stockholms Slot den 31te Januar 1854.

Under Vor Haand og Rigtets Segl.

S c a r.

(L. S.)

Frebr. Due.

Schouboe.

[Faint, mostly illegible text in the left column, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, mostly illegible text in the right column, likely bleed-through from the reverse side of the page.]